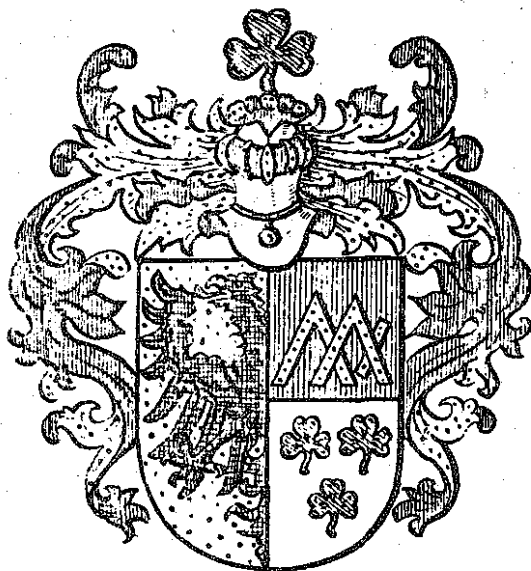

DE *I*
NIJDAMSTRA TYNGE

1956.

PERIODIEK VOOR DE GESLACHTEN
NIJDAM, NIEUWDAM, VLEER, WIJNIA

NIJDAMSTRA

Orgaan der Nijdamstra-Stichting

Achtste Jaargang 1956

Januari.

Onderstaand artikeltje is van de hand van Ds J.J. Lamme Jr. te 's Gravenmoer.

Het kwam voor het december-nummer een paar dagen te laat in mijn bezit.

Toch meen ik goed te doen het alsnog op te nemen, mede ter kennismaking met Ds Lamme, daar hij op onze familie-reünie op Hemelvaartsdag a.s. de kerkdienst hoopt te leiden.

Redacteur.

OULD en NIEUW.

Het eind van het jaar is in zicht. We zijn in deze dagen en met name op 31 December geneigd om de balans op te maken. Wat heeft 1955 ons gebracht? Daar wordt veel over gesproken. Deze vraag wordt behandeld van uit verschillende gezichtshoeken. Financieel, sociaal en ook geestelijk. We komen in een stemming van weemoed, wanneer we denken aan allen die ons ontvielen. Vooral in de familiekring, zoals wij toch ook onze stichting willen zien: één grote familie, die wil samenleven, samenwerken, maar ook met elkaar willen meeleven. Want juist in het meeleven worden we gewaar wat we aan elkaar hebben en blijkt wat een goede familie-geest vermag. Maar al is het goed, op Oudejaarsdag zich te verdiepen en stil te staan bij het verleden, we mogen ons daarop niet blind staren. Want ieder van ons heeft in dit leven een eigen taak, een eigen opdracht. En wie zijn taak vervult ziet niet alleen achter-, maar vooral ook voorwaarts. Wij gaan een nieuw jaar in, met nieuwe kansen, nieuwe mogelijkheden, met nieuwe vreugde, helaas ook met nieuw verdriet. Maar bij dit alles kunnen we elkaar stimuleren, steunen en troosten. En tenslotte mogen we ook de toekomst met haar idealen en haar moeilijkheden in handen leggen van Hem, die ons ook in 1955 gaf wat we nodig hadden, soms zelfs meer, maar beslist niet minder. En in dit vertrouwen reiken wij elkaar de familiehand en zeggen elkaar: Gezegend Nieuwjaar!

DACTYLOSCHOPIE

Ik heb deze keer voor mijn artikeltje een ietwat vreemd opschrift gekozen. Wat is eigenlijk Dactyloscopie? Dactyloscopie is de wetenschap, die de tekening van de lijnen op de huid der vingertoppen bestudeert. Men wist al vele eeuwen geleden, dat die tekening bij geen twee mensen gelijk is en gedurende het gehele leven onveranderd blijft.

Dat geldt dus ook voor de Nijdamstra's.

Eerst aan het eind van de vorige eeuw echter is de gedachte opgekomen, dat men in deze tekening een middel bezat om mensen te herkennen. Deze gedachte heeft vooral bij de opsporing van misdadigers toepassing gevonden. Vingerafdrukken, door een inbreker op de plaats der misdaad achtergelaten en op speciale wijze zichtbaar gemaakt, worden vergeleken met de afdrukken van een verdachte en als zij overeenkomen, heeft men de zekerheid, dat zij van hem afkomstig zijn.

Onze lijnen op de vingertoppen zijn dus verschillend.

Wat we echter wel gemeen hebben is onze afstamming en daarop zijn we trots. Dat brengt ons tot elkander, dat maakt dat we één zijn. Er ontstaat een hechte vriendschapsband, een vriendschap als tussen Damon en Phintias.

Dat waren immers twee onafscheidelijke vrienden, beiden leerlingen van Pythagoras, te Syracuse. Om hun vriendschap op de proef te stellen, beschuldigde Dionysios de jongere Phintias van een aanslag op zijn leven en veroordeelde hem ter dood. Phintias, die natuurlijk zijn onschuld volhield, vroeg uitstel van de executie tot zonsondergang. Die werd hem verleend als hij een borg wilde stellen. Damon bood zich daarvoor aan. Maar toen de zon op de kim stond, kwam Phintias terug om zelf de onverdiende straf te ondergaan. Dionysios, overtuigd van hun hechte vriendschap, liet hen gaan.

Nu behoeft Dionysios ons niet op de proef stellen of onze vriendschap wel echt is.

Onze familiedagen spreken een duidelijke taal.

Wat wij echter nog wel moeten doen?

Onze familie-leden die nog niet zijn toegetreden opwekken om dit alsnog te doen, want wij mogen niet eerder rusten voor wij ze allen in één familie-vereniging verenigd hebben.

Dactyloscopie, de lijnen op de huid blijven onveranderd, in Nij-Amstra zijn we één, ook dat blijft onveranderd.

Voorzitter.

BRIEVEN UIT BIAK (NIEUW GUINEA)

I

Misschien wekken de namen Biak en Nieuw Guinea bij enkele lezers de verwachting op van spannende griezelverhalen. Dan moet ik die lezers wel enigszins teleurstellen, want ik hoop van dit land, zijn bewoners en toestanden slechts dat te beschrijven, wat ik uit betrouwbare bronnen heb verkregen of zelf gezien en beleefd heb.

Ik wil dan beginnen met het opnoemen van enkele nuchtere feiten, ter verduidelijking waarvan ik hier bijgaand kaartje voeg.

Al wordt Nieuw Guinea op de wereldkaarten vaak in een hoekje gedrukt, toch mag het er, wat zijn grootte betreft, zijn! De afstand Sorang - Hollandia b.v. bedraagt + 1300 km. of wel een afstand van Amsterdam tot Rome. Hollandia - Merauke is hemelsbreed een afstand gelijk aan Sneek - Berlijn, dat is + 470 km. Kortom Nieuw Guinea is 11.7 x zo groot als Nederland. En dit betreft nog maar de helft van het eiland, immers de andere helft behoort bij Australië. De bevolking daarentegen vormt een geweldige tegenstelling met de grootte. Hierin is Nederland n.l. Nieuw Guinea 31.3 x de baas, m.a.w. Nieuw Guinea telt slechts 321.500 bewoners. Hieronder zijn nog 8550 Europeanen en 10.700 Indonesiërs. Tot nu toe heb ik slechts Nieuw Guinea uit de lucht aanschouwd. Moerassen, oerwouden en bergen vormen het natuurbeeld van dit land. Aan de Geelvinkbaai zijn de kampongs in de rivieren gebouwd en alleen per prauw bereikbaar, daar de omgeving bestaat uit vloedbossen. De hutten zijn dan ook op palen gebouwd en verbonden met steigers. Bij eb vallen deze rivieren gedeeltelijk droog en het is zonder meer duidelijk, dat de door de bewoners ingeademde lucht nu niet bepaald fris is.

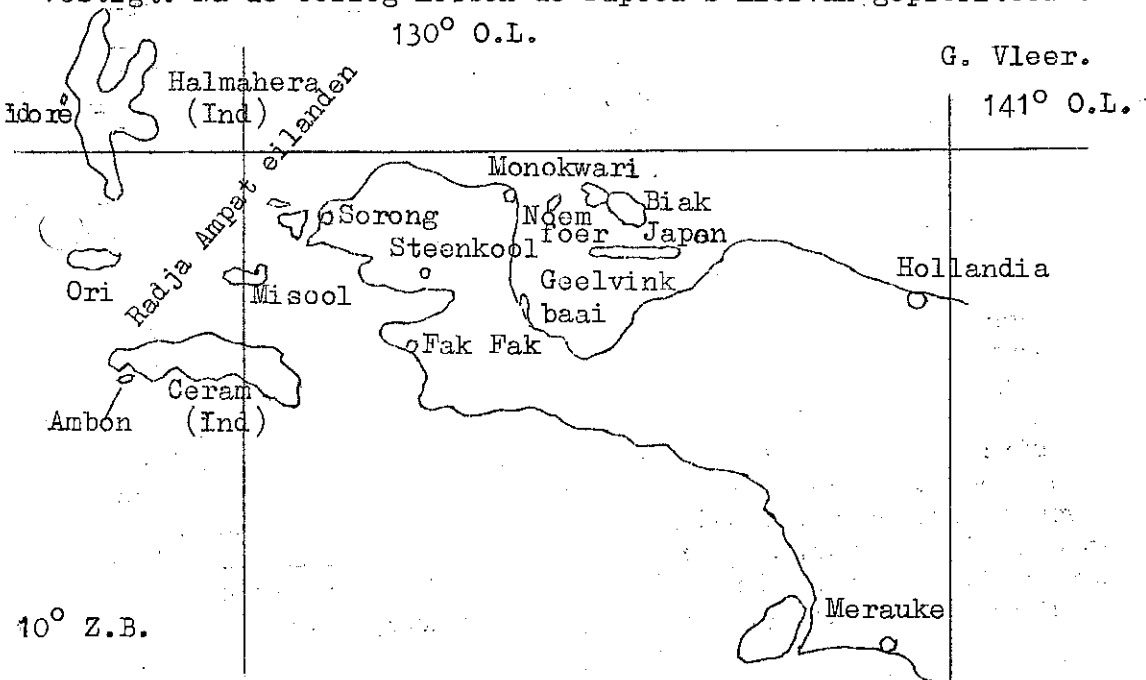
Exploratie van dit land zal ontzettende moeilijkheden met zich meebrengen. Het aanleggen van wegen b.v. is niet gemakkelijk in verband met de strijd tegen het alles overwoekerende oerwoud. De eentonigheid van het oerwoud uit de lucht bekeken wordt soms afgewisseld door de vlucht van de helwitte kakatoes (papagaaien), die opgeschrikt door het motorgeronk over de bomen wegvlugten. In het oerwoud leven ook vele soorten slangen. De doodsadder is de meest gevaarlijke. Een beet van dit reptiel zal zonder tegenmaatregelen het laatste zijn wat men meemaakt in het oerwoud. Het gif, dat deze dieren produceren is bijzonder snelwerkend. Apen, leeuwen, tijgers, olifanten zijn op Nieuw Guinea onbekend. Ondanks hun afwezigheid echter brengt het oerwoud nog vele geluiden voort van piepend, sjerpend, fluitend, sissend gedierte. Vooral 's nachts neemt dit in hevigheid toe en kan ik mij voorstellen, dat men op een eenzame post spreekt van het brullende oerwoud.

Laten wij nu onze aandacht bepalen bij de Schouten eilanden ten Noorden van de Geelvinkbaai. De naam is afkomstig van schipper Jan Schouten, die in 1616 als eerste Nederlander in aanraking kwam met de bevolking van deze eilanden. Biak is thans wel het voornaamste van deze eilanden, dank zij de laatste wereldoorlog, waarbij Biak diende als springplank voor de Amerikanen om hun aanval op de Philipijnen in te zetten.

Al deze eilanden zijn natuur-historisch bekeken erg jong. De diepte van de zee, de temperatuur en de helderheid van het wa-

ter gaven miljoenen koraaldiertjes de kans hier kolonies te vormen. De skeletten van de afgestorven koraaldiertjes vormden weer de bodem, waarop hun nazaten zich konden vestigen. Aldus groeide het geheel uit tot een koraalrif. Door de werking van de aardkorst werden delen van zo'n rif opgeheven, en zo ontstonden de eilanden. Biak, Japsn en Noemfoer zijn wel de grootsten. Ondanks de onvruchtbare koraalbodem heeft toch het oerwoud hier kans gezien een rijkelijk bestaan te vinden. De koraalbodem neemt snel water op, zodat hier geen moerassen voorkomen. Biak is nage-nog vastgegroeid aan Soepiori. Samen zijn deze eilanden 123 km. lang en de grootste breedte bedraagt 36 km. Het Europese leven speelt zich af op een stuk weggekapt of weggebuldoerd oerwoud langs de Zuidkust \pm 15 km. lang en 3 km. diep. De oorspronkelijke bevolking leeft hoofdzakelijk langs de kust in \pm 90 kampongs. Deze kampongs staan in zee, de hutten zijn op palen gebouwd en door steigers verbonden met de kust. De Amerikanen hebben de woningbouw beïnvloed. Werden vroeger de houten geraamten van de hutten met een soort rietblad bedekt, thans ziet men overal golfplaten.

Het moet geweldig geweest zijn, wat de Amerikanen hier in een paar maanden tijds hebben opgezet. Wegen lopen kris kras door het oerwoud. Nu zijn ze weliswaar overwoekerd, maar toch is het wegdek nog van verbluffend goede kwaliteit. Alle gebouwen werden gemaakt van stalen of houten geraamten, waarop men golfplaten bevestigd. Na de oorlog hebben de Papoea's hiervan geprofiteerd.

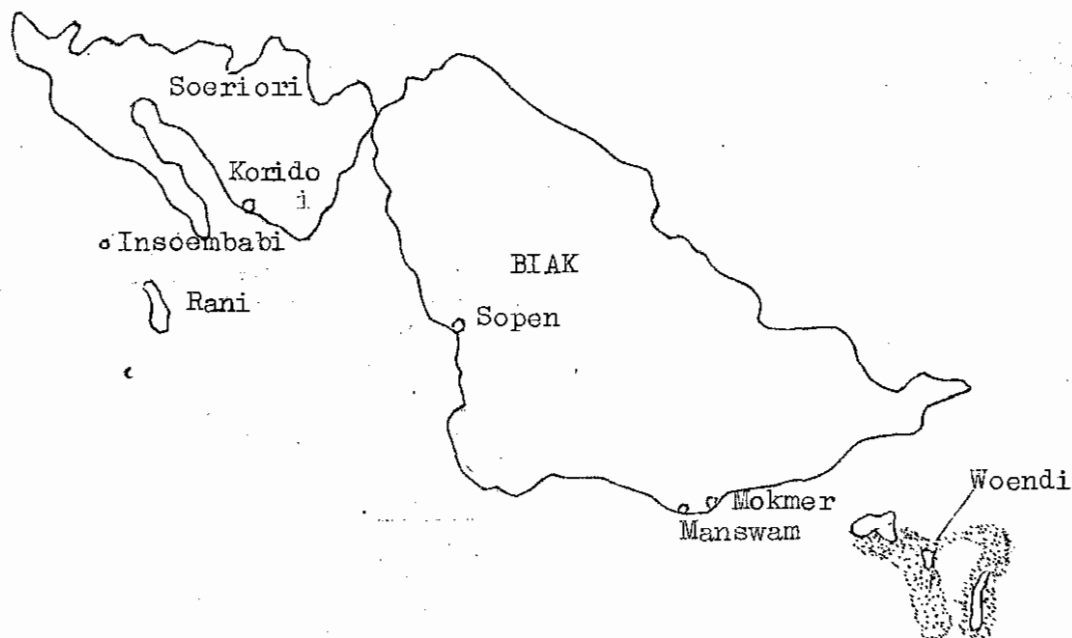
BRIEVEN UIT BIAK (Nieuw Guinea)

II

Biak zou omstreeks 1500 zijn onafhankelijkheid verloren hebben aan Tidore (Molukken). Vanaf die tijd hief de sultan van Tidore tribuut van Biak. Tidorese invloeden zijn dan ook merkbaar op Biak, vooral wat betreft de prauwenbouw. Later werd dit brengen van tribuut een prestige kwestie, omdat de leider van de tocht door de sultan begiftigd werd met een titel: vorst of districtshoofd en andere ambtelijke functies. Als teken van zijn gezag kreeg de drager van de titel een vlag en "ambtskleding". Doch langzamerhand erkende men het gezag aan de titel verbonden alleen in de clan, waartoe de drager behoorde. De Biakse gemeenschap is n.l. verdeeld in clans. We hebben hoofdclans met een traditionele voorvader en sub-clans met een werkelijke voorvader. De clan-oudste had zitting in de raad van oudsten van het dorp, waarin de clan woonde.

Over het geloof der Biakkers heeft Dr. Kamma geschreven. Dr. Kamma werd in 1909 geboren te Wierum (Fr.). De centrale macht wordt gevormd door de sterrenhemel. Sommige clans beschouwen de zon als zodanig. In tijden van schaarste wordt aan deze macht geofferd. De offeraar geraakt in trance en voelt aan het trillen van zijn armen, of het offer wordt aangenomen. Hij doet tevens dienst als orakel en doet voorspellingen omtrent het lot der afwezigen (de Biakker is een zwerver) en de komende gebeurtenissen. Het Oosten en Westen zijn zetels van goede machten. Het wereldbeeld wordt verdeeld in 4 lagen: 1e laag: de centrale macht, dus de sterrenhemel, 2e laag: de wolkenwereld, waar de kwaadaardige elementen in huizen en dat is het Noorden en Zuiden, 3e laag: het aardoppervlak met zijn rots- en rifdemonen, 4e laag: het binnenste der aarde, dat tevens het dodenrijk is. Deze onderwereld is geen plaats van eeuwige kwelling. Integendeel: hier is de bron van het eeuwige leven en van overvloed. Het ideaal van de Biakkers is dan ook, dat het leven op aarde gelijk wordt aan dat der onderwereld, waardoor dan een einde komt aan hun harde zwervend bestaan. Dit ideaal wordt uitgedrukt in de slagzin: op één plaats te kunnen eten. Mens zal deze heilstaat komen. De doden zullen uit hun schuilplaats komen, de levenden zullen het eeuwige leven hebben en allen kunnen eten op één plaats. De Koreri (heilstaat) zal dan werkelijkheid zijn en het is Mengoendi, die dit alles zal komen aankondigen. Mengoendi is een mythische figuur, over wie het volgende wordt verteld.

Ten Noorden van het dorp Sopen woonde in de bergen een man, die in zijn onderhoud voorzorg door het planten van knolgewassen. Iedere dag groef hij zoveel vruchten uit zijn tuin, als hij voor zijn onderhoud nodig had. Op zekere dag bemerkte hij, dat ondanks de stevige omheining toch een varken kans had gezien zijn tuin binnen te dringen en ook van de vruchten te eten. Het eigen aardige was echter, dat de omheining nergens beschadigd was.

De man besloot 's nachts de wacht te houden om zijn onwelkome gast te doden. Bij het aanbreken van de dag zag hij het varken in zijn tuin rustig eten van de knolgewassen. De man sloop naderbij en slingerde zijn speer naar het niets vermoedende dier. Groot was de verbazing van de man, toen hij het varken met menselijke stem hoorde zeggen: "ik houd op", waarna het verdween. Toen het dag was, wilde de man de sporen van het varken volgen, maar hij vond de sporen van een menselijke voet en ook bloed, dat uit de speerwond was gelopen. Het spoor volgend kwam de man aan een diepe grot, waarbinnen een prachtige weg liep. De grot zelf was licht, doch er viel geen mens te bespeuren. Opeens hoorde hij het zingen en juichen van vele mensen en ook zag hij zijn speer staan: ongebroken en zonder een spoor van bloed. Een van de vele stemmen richtte zich tot hem met de vraag: "Niet echte mens, waar wil je heengaan en wat wens je mee te nemen van hier?". De man was echter sprakeloos van verbazing, waarop de

stem hem gebod de grot achteruit lopend te verlaten. Op de vraag, of hij het op prijs zou stellen de mensen, die hij hoorde zingen en juichen, te zien, werden hem, nadat hij te kennen had gegeven, dat hij dit graag wilde, de ogen geopend. Hij zag nu een prachtig dorp met vele jonge mannen en vrouwen, die zongen en juichten en zich volmaakt gelukkig voelden. Nadat de man dit gezien had, wilde hij niet meer vertrekken, doch de stem maakte hem duidelijk, dat hij nog onderworpen was aan slaap en honger. Zijn tijd was nog niet gekomen. Hierop verliet de man achteruitgaande en zonder te struikelen de grot. Hij ging terug naar zijn tuin en was diep bedroefd, dat hij nog geen deel kon uitmaken van de Koreri, die hij aanschouwd had. Hij peinsde over middelen om de Koreri voor de mensen te gaan zoeken. Hij verwaarloosde daarbij zijn tuin en zichzelf. Hij werd oud en grijs en schurftig en men noemde hem Manasmakeri (schurftige oude man). De man daalde de heuvels af naar het dorp Sapan en vertrok in oostelijke richting op zoek naar de Koreri. Hij liet de mensen beloven: dat er geen varkens meer zouden worden gehouden, geen bloed meer zou worden vergoten en geen slangen gedood. Want hij had een slang gezien als bewaker van de grot, die toegang gaf tot het dodenrijk. Zo luidt het verhaal over Mengoendi.

G. Vleer.

P U Z Z L E - R U B R I E K.

En hier is dan de oplossing van het Spiegelraadsel uit het Decembernnummer 1955.

1.	K l e m	-	m e l K
2.	E z e l	-	l e z E
3.	R o o m	-	m o o R
4.	S l o p	-	p o l S
5.	T r o g	-	g o r T
6.	F e i l	-	l i e F
7.	E i r e	-	e r i E
8.	E e n s	-	s n e E
9.	S t a r	-	r a t S
10.	T e e n	-	n e e T

De beginletters van de eerste rij en de eindletters der tweede rij vormen het woord: K E R S T F E E S T.

Na loting gaan de boeken-prijzen naar:

I. K. Nijdam, Nigellestraat 56, Amsterdam (N)

II. A. van Randen, Dertien Aprilstraat 20, Oosterwolde (Fr.)

III. A. Nijdam, Koepoortsweg 75, Hoorn (N.H.)

Nu krijgt U een uitzonderlijk probleem op te lossen, waaraan, naar ik hoop, alle leden hunne medewerking willen verlenen. We hebben namelijk een neef in de Noordoostpolder wonen, welke met een zeer grote moeilijkheid zit. De commissie Naamgeving Boerderijen zal het zeer op prijs stellen indien de pachters hun boerderijen van een naam willen voorzien, evenals dit op het oude land gebeurt. Nu zo langzamerhand ongeveer 1100 boerderijen in de polder tot stand zijn gekomen, zijn er nog maar 145 namen aangevraagd.

Indien op de gevels der boerderijen namen prijken draagt dit bij tot verlevendiging van het landschap.

Onze neef H. Tj. Nijdam en zijn vrouw (Ettenlandseweg 6, Marknesse (N.O.P.) zitten maar te praktedenken, maar komen er maar niet uit. Hoewel ik al geopperd had, neem: "NIJDAMSTRA" want zowel in mannelijke als in vrouwelijke lijn komt steeds Nijdam voor. Dit vindt onze neef niet juist. Er is één Nijdamstra-State, onze bakermat in IJnsrum, dus dat gaat niet. Toen kwam ik op het idee deze naamgeving de leden voor te leggen, wat neef Nijdam een prachtoplossing vond. Is hierbij een aannemelijke naam, die in de smaak valt en wordt deze op de boerderij geplaatst, dan looft onze neef een pracht boekwerk uit, waarin door hem en door het bestuur een opdracht wordt geschreven als herinnering aan dit bijzondere feit.

Als richtlijnen kunnen misschien de volgende gegevens dienen:

1. Namen van de plaatsen, van de boerderijen of van de streek, welke herinneren aan de herkomst van de pachters.
2. Namen van ontwerpers van de plannen voor afsluiting en droogmaking van de Zuiderzeepolders.
3. Namen van voornamen uit de landbouw, dan wel in het algemeen.
4. Namen uit het oranjehuis, waaraan kan worden toegevoegd: historische namen uit vorstenhuizen, die over Nederland gezag hebben uitgeoefend.
5. Namen van de adel van het land van Vollenhove en Kuinre.
6. Namen uit het tegenover de polder gelegen gebied.
7. Namen verband houdende met gedane vondsten, met historische bijzonderheden, historische namen waarvan een deel is gebruikt voor de namen van de dorpen.
8. Namen, verband houdende met de samenstelling van grond, detritus, veenkulien, de aanwezigheid van hoog gelegen diluvium of van een weenlaag.
9. Namen herinnerende aan de bezettingstijd.
10. Namen uit de inheemse planten- en dierenwereld.
11. De aanwezigheid van infiltratie, inlaatduikers en aquaducten; de herkomst van het infiltratiewater (IJselmeer, Friese boezem).

12. De nabijheid van bosgebieden of typische beplantingen.
13. Oude havenmonden (van Kuinre of Vollenhove).
14. Hoge en lage peilen vlak bij elkaar (bij Marknesse en aan de Kuindervaart.)
15. Bijzondere ligging van het bedrijf enz. enz.

Het mooist van alles is wel: iets eigens.

Met zeer veel belangstelling ziet onze neef en ondergetekende de naamgeving tegemoet. Tot 1 April a.s. heeft U de gelegenheid hieraan mede te helpen. Vergeet vooral niet bij Uw inzending Uw adres te vermelden.

C. van der Schoot Azn.
Leeuwarderweg 63
Sneek.

DE TREDDE FISKER

Wijnja Helder, Nijdam Ljouwert
Fisken beide mei sukses.
Hjir is noch in tredde fisker
Yn syn fiskjen sit 'n les!

As de tiid fan fiskjen frij wie,
Seach men Jurjen op 'e wâl,
Ewant dy jonge wie doch wol sa
Gleon op fiskjen, it wie mâl!

Gyngen oare bern to boatsjen,
Jurjen teach de mieden yn.
Mei syn fiskersark op 't skouder,
Faek troch alle waer en wyn!

Mar de fiskerij fan Jurjen
Is ris ien kear raer biteard....
'k Sil 't fortelle, miskien dat in
Oare fisker der fan leart!

Doe 't er letter sa'n jongfeint wie
Fiske Jurjen ris mei moed,
Nei de dochter fan in Heit, mei
Frijhwat modder oan 'e kloet.

Sa alteast hie hy de lúkse
By har âldelju forstien.
'k Haw, sa tocht er doe 't se boasken,
Nea sa'n goede fangst noch dien.

Mar de skyn hie him bidragen
Al it jild wie op en wei.
En de goudfisk fan ús Jurjen,
Wie op 't einbeslút..... in blêi.

U.W.

H.

Heden overleed in het
Diakonessenhuis te
Leeuwarden onze beste
tante

JOUKJE NIJDAM

in de ouderdom van
bijna 85 jaar.
Akkrum, "Welgelegen",
1 januari 1956.
Uit aller naam:
Ids Nijdam.

Forloofd:

JETSKE WIJNIA
en
TAEKE van der MEULEN

Itens 18 - Tsjom 161.
Nijjiersdei 1956.

Veehouder J. WIJNIA,

Spookmolen te AKKRUM bedankt een
ieder, die tijdens en na de brand
behulpzaam zijn geweest, of hun
hulp hebben aangeboden 12 Aug. 1955.
Onze speciale dank aan de brand-
weer voor hun spoedig ter plaatse
zijn en hun snel ingrijpen.

BURGERLIJKE STAND

Wijmbritseradeel, Augustus 1955.

Geboren: Kornelis, zoon van Johannes Huitema en
Sierkje Wijnja.

Geboren: Aldegonda Elisabeth, dochter van Jan Nieuwen-
huis en Trijntje Wijnja.

Doniawerstal, Augustus 1955.

Geboren: Lamkje, dochter van Anne Wind en Zwaantje
Wynja.

Baarderadeel, Augustus 1955.

Geboren: Anneke, dochter van Pieter Otte Wynia en Jeltje van Berkum.

Haskerland, September 1955.

Geboren: Jan, zoon van Hendrik Nijdam en Antje Rienstra.

Wijmbritseradeel, September 1955.

Geboren: Wiepkje, dochter van Gerrit Wynja en Jantje Lanting.

Geboren: Hesseltje, dochter van Hessel Wynja en Cornelia Postma.

Geboren: Klaas, zoon van Gerhardus Steenbeek en Pietje Wynja.

Wijmbritseradeel, October 1955.

Geboren: Hessel Adzer, zoon van Jan Willem Bouma en Aukje Wynia.

Sneek, December 1955.

Geboren: Johanna, dochter van Kornelis Wijnja en Wilhelmina de Vries.

Oldemarkt, December 1955.

Geboren: Helena, dochter van Jan Johannes Fleer en Gereidina H. Th. Neppelenbroek.

Utingeradeel, November 1955.

Ondertrouwd: J.F. Nijdam, Franeker en G. Roelevink, Oldeboom.

Haskerland, October 1955.

Ondertrouwd: Abe Sinnema te Groningen en Jacoba Nijdam, Haskerdijken.

Oldemarkt, Augustus 1955.

Overleden: Nicolaas Luiken (91 jaar)
wedn. v. Anna Maria Fleer.

Oldemarkt, September 1955.

Overleden: Ulbetje Batstra (79 jaar)
weduwe van Ype Nijdam.

Wijmbritseradeel, December 1955

Overleden: Johannes de Jong (70 jaar)
echtgenoot van Maaïke Nijdam.

FAMILIE - BERICHTEN.

Geslaagden:

Zwemwedstrijden Augustus 1955.

25 meter schoolslag, nummer 5 Rinkje Nijdam Akkrum
50 " " " 1 Matty Bangma "

V/h Ned. Harmonium examen Augustus 1955

Voor het getuigschrift Kerkelijke spel: A. Nijdam te Woudsend.

Diploma zwemmen September 1955

Age, Dooitzen en Tetje Wynia, Oudehaske.

E.H.B.O. diploma November 1955

Minnie Wynia te Nijega (H.O.)

Diploma ziekenverpleging November 1955

Zr. F. Nijdam, St. Nicolaasga.

Benoemd tot onderwijzer aan de Chr. school
te Badhoevedorp de heer P. Wijnia, thans
onderwijzer te Joure en voorheen te Kou-
dum. 4 - 10 - 1955.

Op de tentoonstelling "Sels Makke" te St. Nicolaasga in No-
vember 1955 werd een 1e prijs uitgereikt voor "Tekenen in
schoolverband" aan Oene Nijdam (met lof) te St. Nicolaasga.

Grouw, 5 December 1955.

Grouwster muziekcorps "Apollo" een gezellige bijeen-
komst.

Verschillende personen voerden het woord.

De Heer H. Nijdam bracht in een Fries gedicht zijn ge-
voelend tot uiting.

Dit vers zal een plaatsje in het archief krijgen.

St. Nicolaasfeest St. Nicolaasga 9/12/'56.

Jeugdige talenten traden voor het voetlicht.
Twee toneelstukjes werden opgevoerd.
Tussen de bedrijven gaf Mevr. Nijdam en knap
stukje jodelen weg, hierbij gesecondeerd door
haar echtgenoot.
Mevr. P. Vleer-Aukema werd in de bloemetjes ge-
zèt, daar zij zich zeer verdienstelijk had ge-
maakt met de voorbereiding van deze avond.

Dammen, Baard 12/1/'56.

1e klas 8 deeln.
2e prijs B. Nijdam, Hartwerd.

Regionale omroep Noord.

Wolvega's mannenkoor o.l.v. de heer 19/1/'56.
Cor Nijdam, Heerenveen.

Nieuwbrug, Januari 1956.

"Door eendracht sterk" was de naam van een zangver-
eniging, die na de bevrijding is opgericht en dus nu tien
jaar heeft bestaan.
Voortaan zal de naam echter zijn "Gemengd koor".
Het tienjarig bestaan is met een speciaal feestprogramma
gewierd.
Een commissie, bestaande uit de heren K.C. Broersma, H.C.
Nijdam e.a. heeft het koor een vaandel aangeboden.

December 1955. Zes Friese Langebaanrijders gaan in Hamar
een maand trainen.

Jeen v.d. Berg, Nij Beets.
Jan Charisius, Leeuwarden.
Klaas Postma, Akkrum.
Sake Santema, Wirdum.
Libbe Kerstma, IJlst.
Douwe Wynia, Welsrijp.

Wie zal slagen een goede plaats te veroveren in de Olympische
ploeg? Hoe staan de kansen? Daarover een volgende keer.

De vergadering te Paterswolde op 11 Januari 1956 is in alle delen geslaagd.

De opkomst was zeer goed.

De voorzitter van afd. Paterswolde opende om 7.45 uur de vergadering.

Daarna sprak de voorzitter van het Hoofdbestuur over:

"WAT MOET IK DOEN"

Er werd goed geluisterd. Na afloop hiervan werden enkele vragen gesteld, die door de voorzitter werden beantwoord.

Mevr. H. Nijdam-Smit werd gekozen als voorzitster van fdeling Groningen en tevens als lid van het hoofdbestuur.

Nicht Nijdam-Smit, hartelijk gefeliciteerd.

Ik verwacht veel van U in het belang van onze stichting.

Red.

DANKBETUIGING.

Van ons jeugdig neefje, Wietze Nijdam, Kloosterstraat 95, Haarlem, die de door neef G.H. Nijdam te Oranjewoud uitgelopen Friese hardrijdersschaatsen voor het oplossen der Novemberpuzzle won, ontvingen wij een enthousiast schrijven, waarin hij in allerlei superlatieven de ontvangen hoofdprijs prees.

In een begeleidend schrijven in gesloten envelop, wat wij van het adres van zijn oom moesten voorzien, zal hij persoonlijk zijn dank ook wel aan de milde gever overgebracht hebben.

Het Bestuur.

ADRESWIJZIGING.

Om als detective op te treden, teneinde een adres op te sporen, kan zijn bekoring hebben, maar deze tijdrovende bezigheid kan ik nuttiger besteden.

Daarom een vriendelijk verzoek: "Speel geen verstoppertje!" Bij verhuizing even een adreswijziging zenden, bespaart tijd, moeite en kosten.

Wie kan mij inlichten omtrent tegenwoordig adres van neef U. Wynia, v/h Molenallee 70, de Wilp (Voorst)?

C. v.d. S.

HALFJAARLIJKSE BIJDRAGE.

Voor zover nog geen betaling over het eerste halfjaar 1956 plaats vond, liet ik U dit in een rondschrijven weten. In geval enig uitstel gewenst is, laat U dit dan even weten, dan behoeft ik niet onnodige postgiro-kwitanties uit te schrijven en worden hiermede tevens overbodige onkosten bespaard.

Bij voorbaat dank

De penningmeester.

Het eerste deel van het familieboek is ter perse.

Zijn Uw verwachtingen hoog gespannen?

Dat mag!

Het is "up to date".

ONS VOORGESLACHT IN
HET DUISTER VAN HET VERLEDEN
(vervolg)

Deze buurschappen, die we niet enkel in het Friese land, doch ook in het Saksische oosten van ons land aantreffen, waren de oudste en kleinste zelfstandigheden, waar volk en land iut opgebouwd werden.

Door de uitbreiding van de bevolking kwam later het moment dat het gehele land van Westergo en de vruchtbare gedeelten van Oostergo in cultuur kwamen en toen dit geschied was, werd de ontginning verder doorgezet tot in de Wouden. Dit laatste in samenwerking met mensen van Saksisch origine. Nog later, bij gebrek aan nieuwe grond, werd het Friese volk verplicht uit te zwermen tot buiten de grenzen van het eigenlijke stamland, naar Noord-Friesland, naar Groningen, Holland etc. En in de late middeleeuwen zien we een versterkte emigratie komen naar Holland, Brabant, later Zuid-Afrika, Amerika en Canada en dit duurt vandaag aan de dag nog voort.

Om echter terug te keren tot de oude buurschap, dan moeten wij beginnen deze instelling te zien als een genootschap van buren, van eigenerfden (Dr. J.Ph. De Monté Ver Loren: Grondbezit en standen in het Oosten des lands vóór de feodalisering).

Voor Friesland blijkt dit ook op te gaan, wanneer wij letten op oude gezegden. In het Schoutenrecht, ong. 1100, wordt gezegd: "thi fria Fresa an thore hemmerke, ther hi inne erwed is and an sinre were hede" (het is de Vrije Fries die in zijn hemrik geërfd is en eigendom heeft). De buurschap werd in Friesland ook wel hemrik of merke genoemd.

Deze hemrik bevatte:

1. de erven met de daarop staande huizen;
2. de bouw- en weilandon, die één aaneengesloten geheel vormden, doch persoonlijk bezit waren en feitelijk bij het erf en de hoeve behoorden;
3. de gemeenschappelijke grond, waaronder wildernis, bossen, veen-
(gronden, meren en wateren.

Tot de 10e eeuw was het gebruik van deze gemeenschappelijke grond algemeen. Na die tijd werd de grond verdeeld en begint tevens het grootgrondbezit te ontstaan. Maar ondanks dat de gronden verdeeld worden en daardoor alles privé eigendom werd, bleef de hemrik bestaan. In deze hemrikgemeenschap waren de boeren als gezamenlijke eigenaren vertegenwoordigd en vormden gezamenlijk het bestuur. Ook later, toen het terpwezen veranderde in waterschapwezen, bleef deze toestand gehandhaafd en in deze tijd zien wij bij de waterschappen deze oude toestanden feitelijk nog voortduren.

Uit deze hemrikken, deze buurschappen, eigenlijk zelfstandige volksrepubliekjes, is de grietenij en daarmee de huidige gemeente ontstaan, hoewel wij ons wel in moeten denken dat deze buurschappen aanvankelijk niet de grootte van een grietenij hadden, doch een uitgestrektheid die vrijwel in de meeste gevallen overeen komt met de kerkelijke grens van een dorp.

Om even te herhalen: uit de stam, uit de families, werden de buurschappen gevormd, die wij gelijk kunnen stellen met de dorpen, die in wezen ook de oorzaak en ontstaan van onze dorpen zijn.

Uit het grondbezit, dat in de buurschap verkregen werd, is de eigenerfde boerenstand ontstaan, die zich niet heeft kunnen handhaven tengevolge van overbevolking en gebrek aan gronden.

Of wij een volkomen gelijkheid aan de betekenis van het woord "etheling = edelman" en "eigenerfde" moeten toekennen, zoals G.F.E. Gonggrijp in "Friese eigenerfde wapens" wil beweren, is moeilijk te beamen. Al hebben beiden ten nauwste met de zelfstandige boerenstand te maken, toch is in het oude Friesland het begrip "etheling" niet gelijk geweest aan dat van "eigenerfde". De ethelingen van de late middeleeuwen zijn vermoedelijk nazaten van de Athelingen uit de Koningsstam. Deze familie is volgens Jeakel zeer beperkt geweest en opgegaan in andere huizen, waaronder het Gravenhuis van Holland. In vrouwelijke lijn zullen ech-

ter hier nog families van afstammen, doch dat de gehele Friese eigenerfde boerenstand zich hierop kan beroemen, mag niet worden aangenomen.

De "edeling" waarop Gonggrijp doelt is ook niet de gewone eigenerfde boer. Deze edelman was groter grondbezitter dan de eigenerfde. Veelal bewoonde hij een stins inplaats van een state.

De grondslag van de Friese Boerenstand, dus de buurschap, is reeds gevormd in een tijd die vóór de middeleeuwen ligt, waarschijnlijk reeds voor de Romeinse tijd. Omtrent 800, dus bij de komst van het Christendom, was het grootste deel van Friesland reeds particulier eigendom. Deze ontwikkeling wijst er op, evenals de oudste wetgeving, de Lex Frisionum, dit doet dat onze voorouders uit deze voor-christelijke tijd niet de barbaren waren, waarvoor zij in de schoolboekjes doorgaan, doch dat het vreedzame boeren waren.

Het zijn ook geen bloeddorstige mensen geweest, die niets liever deden dan oorlogvoeren, integendeel, de Romeinse bezetting en wat wij daarvan weten, wijzen er juist op dat de Friezen verlangden in vrede te leven met de Romeinen en de buurvolkereen. Leest men van veel oorlogen tussen de Friezen en Franken, daar de Franken met het Christendom ook hun politieke macht naar het Noorden wilden uitbreiden (Mr. Dr. A. de Goede: Koning Redbad), dan valt het direct op dat een strijd van de Friezen met de Saksen als buren achterwege bleef, ja, dat bij de immigratie van de Saksen in Friesland zelfs geen strijd gevoerd is!

Wij kunnen, objectief bekeken, tot geen andere conclusie komen dan dat onze voorouders een vreedzaam boerenfolk vormden. De geest uit de middeleeuwen treffen wij ook later aan wanneer Menno Simons met de Doopsgezinde Leer (anti-militaristisch) in Friesland een zeer grote aanhang verkrijgt! Hier staat echter tegenover, dat de Friezen blijk gegeven hebben, onderling de strijd niet te schuwen. Familievetes deden menige langdurige strijd ontstaan in het Friese land. Het individualistisch karakter van de Fries speelde hierbij een grote rol. Ook zien wij steeds, wanneer de vrijheid be-laagd wordt door de Bisschop of de Hollander, de Fries vechten als een leeuw, die liever de dood verkiest dan de slavernij. Een geest die door alle eeuwen heen het Friese folk eigen is geweest. De kern van dit verzet, van deze onbuigzaamheid, lag niet bij de burgerij maar bij de eigenerfde boer.

Als voornaamste recht, dat ontsproten is aan het bezit in de buurschap en dat we eeuwenlang gehandhaafd zien, is het

FAMILIE--REUNIE

op Hemelvaartsdag 10 Mei 1956 te

FRIESLAND.

Herdenkingsdienst in de Ned. Herv. Kerk te
Grouw.

Voorganger: Ds J.J. Lamme Jr van 's Gravenmoer.

LITURGIE:

1. Aanvangsgroet.

2. Zingen: Gezang 136 : 1, 2.

Lof zij de Heer, de almachtige Koning der ere!
Dat aard' en hemel de lof zijner glorie vermere!
Meng in 't geklank, ziel, uw aanbeddende dank:
Zing' al wat ademt de Here.

Lof zij de Heer, die de werelden dacht en zij waren,
Die al de dropp'len geteld heeft der golvende baren,
Die met zijn staf, heerst van de wieg tot het graf:
Psalmzing' uw hart met de snaren!

3. Lezen: Psalm 150.

Hallelujah. Looft God in zijn heiligdom,
looft Hem in zijn machtig uitspannel;
looft Hem om zijn machtige daden,
looft Hem naar zijn geweldige grootheid.
Looft Hem met bazuingeschal,
looft Hem met harp en citer,
looft Hem met tamboerijn en reidans,
looft Hem met snarenspeel en fluit,
looft Hem met klinkende cimbale,
Looft Hem met schallende cimbale.
Alles wat adem heeft, love den Here.
Hallelujah.

4. Gebed.

5. Zingen: Gezang 148 : 1, 2, 6.

Van U zijn alle dingen,
Van U, o God, alleen,
Van U de zegeningen,
O hoorder der gebeen!
Uw liefd' en trouw omringen
Mijn wankelende schreen,
En wat w'ooit goeds ontvingen,
Het is van U alleen.

Gij riept mij in het leven
Tot Uwe heerlijkheid;
Gij hebt m' Uw woord gegeven
Tot mijne zaligheid;
Gij hebt in vrucht'bre dreven
Mij trouwelijk geleid,
En mij een hoorn verheven
Van heil, door U bereid.

U zal ik eeuwig eren,
Die eeuw'ge goedheid zijt!
U blijv', o Heer der heren
Geheel mijn hart gewijd!
Wat kan ik niet ontberen
Wanneer Uw hand mij leidt,
Van vuriger begeren
Dan Uwe heerlijkheid!

6. Toespraak naar aanleiding van Colossenzen 3 : 1:

Indien gij dan met Christus opgewekt
zijt, zoekt de dingen die boven zijn,
waar Christus is, gezeten aan de rechter-
hand Gods.

7. Dankgebed.

8. Zingen: Gezang 179 : 1, 2, 3.

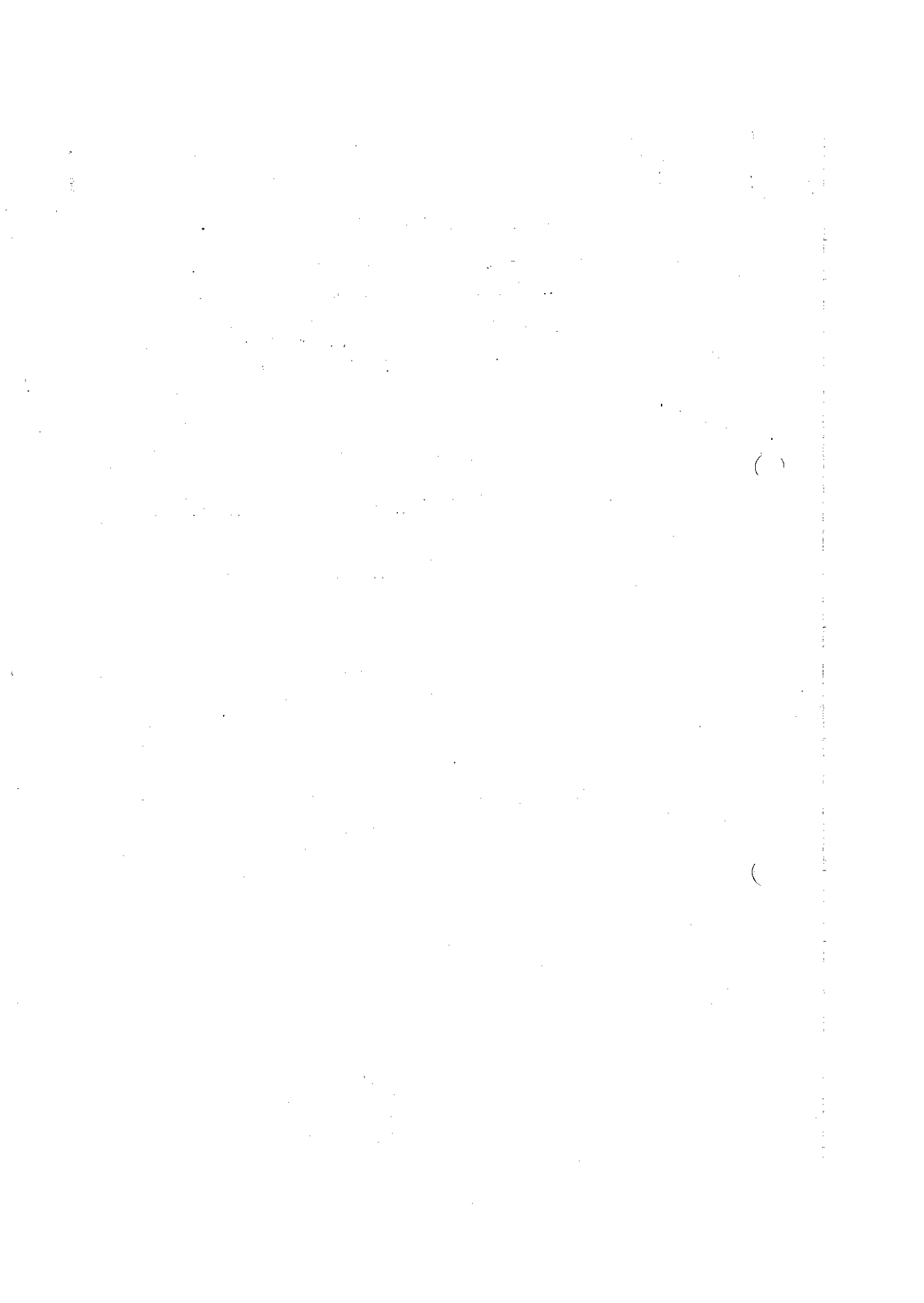
Rust mijn ziel, uw God is Koning,
Heel de wereld zijn gebied.
Alles wisselt op zijn wenken,
Maar Hij zelf verandert niet.

Ieder woelt hier om verand'ring
En betreurt ze dag aan dag,
Hunkert naar hetgeen hij zien zal,
Wenst terug 't geen hij eens zag.

Rust mijn ziel, uw God is Koning!
Wees tevreden met uw lot!
Zie, hoe alles hier verandert,
en verlang alleen naar God.

9. Groet.

Na de dienst zingen: F R I E S V O L K S L I E D

recht op het rechterambt, dat bij toerbeurt kon worden vervuld. De hoeven in de buurschap waren genummerd van uit een bepaald punt. Sommige dorpen nummerden volgens de loop van de zon, anderen begonnen vanaf bepaalde punten in de buurschap te nummeren. In de buurschap van Grouw was Nijdamstra Nr. 1 van ongeveer 5 boerenhoeven. Om de beurt werd de eigenaar van een hoeve of hofstede Bysitter in de buurschap of Grietenij. Ook hadden de eigenerfde boeren het recht om de algemene landsvergadering te bezoeken en konden daarbij het aantal stemmen uitbrengen naar gelang zij bezaten uit hoofde van hun eigen hoeve of mede van andere hoeven.

Als Bysitter was de eigenerfde boer ook Rechter. Een scheiding tussen bestuur en rechtspraak bestond niet. In de 15e eeuw werd de Grootman nog gekozen door de eigenerfden. Later, onder Hertog George van Saksen, werden deze door de Stadhouders of Deputeerden benoemd.

Vaast dit stemrecht had de eigenerfde boer ook het recht om de pastoor te kiezen en later de predikanten. Hieruit ziet men ook dat de kerkelijke hiërarchie der R.K. Kerk in Friesland nooit in de oorsprong heeft gevonden, daar de allodiale toestanden, voortvloeiende uit de nog voor-christelijke tijd, ingeburgerd waren en door de Vrije Friezen niet prijs gegeven werden. Wanneer men zo vast houdt aan de oude rechtstoestanden, die de eeuwen en een geheel nieuwe godsdienst trotseerden, dan kan het niet anders of dit recht en deze vrijheid moeten toebehoord hebben aan een beschaafd volk, dat tevens reeds een grote individuele welstand kende. De halve genoemde rechten waren er ook nog de almende-rechten, het recht voortvloeiende uit het mede-bezit van de gemeenschappelijke gronden, zoals visrecht, jachtrecht, het recht van zwarendrift, het recht van duiventil etc.

(wordt vervolgd)

Uit de schemer van 't verleden
Loopt de lijn, een lichtend spoor,
Schakels vormend met het heden:
Nijdamstra de eeuwen door.
Deze onverbreekbare keten
Is symbool van trouw en kracht,
Bindt ons samen en wij weten
Ons vereend met 't voorgeslacht.

DE NIJDAMSTRA - STICHTING

Bestuur: T. Nijdam, Coornhertstraat 12, Leeuwarden, Telef. 05100-2167 voorzitter; Mevr. M.H. Nijdam-Nijholt, Robert Kochstraat 21, Leeuwarden, secretaresse; C. van der Schoot Azn., Leeuwarderweg 63, Sneek, Tel. 05150-3028, penningm.; W. Tsj. Vleer "Op honk", Hardegarijp, Tel. 05110-435, vice-voorz.; Mevr. P. Agema-Wynia, Stationsweg 18, Dokkum; Mevr. H. Nijdam-Smit, Paterswoldseweg 132A, Groningen; U. Wynia, Stationsplein 22 te Heerenveen, leden.
Postrekening 6 2 6 7 2 4 t.n.v. de Penningmeester Nijdamstra Stichting te Sneek.

INHOUDS-OPGAVE:

Oud en Nieuw	Ds J.J. Lamme Jr
Dactyloscopie	Voorzitter.
Brieven uit Biak I en II	G. Vleer.
Puzzle Rubriek	C. v.d. Schoot A
De Tredde Fisker	
Familienieuws	
Ons voorgeslacht in het duister van het verleden	

Redactie: Coornhertstraat 12, Leeuwarden.
Tel. 05100/2167.

Administratie: 2e Beukenlaan 6, Apeldoorn.